

Kõige suuremal pulmatuju kulminatsioonil ilmub Grigorist maha-
jäetud Aksinja, heidab Grigorile ette truudusetust, kuid ühtlasi kinnitab,
et tema, Aksinja, armastab sellest hoolimata Grigorit edasi ja on kindel,
et Grigori ühel päeval tema juurde tagasi tuleb.

Kutsumata külaline visatakse pulmamajast välja, kuid ka pulma-
tuju on rikutud.

2- ne pilt. Aastal 1914, suvel. Grigori abielu on jooksnud ummi-
kusse. Ta ei suuda unustada Aksinjat, süüdistab oma naist külmuses ja
viibib rohkem külapeal kui kodus. Ühel päeval ei kannata ta enam välja
ja saadab oma sõbra Mišukiga Aksinjale kirjakese, paludes kohtamist.
Isa tabab neid sellel kohtamisel ja neab poja ära. Grigori lahkub jää-
davalt kodunt ja astub kohaliku mõisniku kindral Listnitski juurde
sulaseks. Aksinja saab samasse koha — köögitüdruku abilisenä.

TEINE VAATUS.

3- as pilt. Aastal 1914, juulis. Rahvas ootab veski juures vilja-
jahvatamise järgi. Ka Grigori ja Aksinja on Listnitskite viljakottidega
kohal. Rahvale teatatakse sõja kuulutamisest Saksamaale. Ka Grigori
peab minema sõtta.

4- as pilt. Aastal 1915 detsembris. Aksinjale on sündinud vahe-
peal tütar. Juba terve aasta pole Grigorilt ühtki teadet rindelt. Laps on
raskes palavikus ja seal tuleb veel Natalja, tuues Aksinjale teate, et
Grigori on saanud Kamenka linna juures surma. Listnitski poeg Jevgeni
kasutab Aksinja meeleheidet ning sunnib teda endaga kooselule.

KOLMAS VAATUS

5- es pilt. Aastal 1917, veebruarikuu viimastel päevadel. Kasakad
unistavad kaevikus Vaiksest Donist ja on tülpinud sõjast. Seal ilmub
surnuks peetud Grigori. Jutustades kasakatele kuidas ta ühel luureretkel
sai peast haavata ja pikemat aega Petrogradis hospitalis põdes, toob
ta ühtlasi värskaid uudiseid pealinnast. Meeleolu olevat ärev, rahvas vih-
kavat sõda ja kõnelevat, et tsaar kavatsevat troonist loobuda. See tõstab
kasakate meeleolu. Kasakate jessaul (ülem) püüab küll vaimustavate sõ-
nadega kasakaid ümberveenda, kuid eesliinilt tulev Mišuk ühes salga
jalgväelastega, kes kaevikud on maha jätnud, kinnitab Grigori juttu.
Tsaar olevat troonist loobund ja sõda on nüüd lõpnud. Kasakad valmis-
tuvad minema koju. („Vaikne Don kutsub meid, oma poegi, vapraid ka-
sakaid!“)

6- es pilt. A. 1917. Grigori saabub rindelt koju. Saškalt kuuleb ta
Aksinja ühendusest lipnik Jevgeniga ja surmab oma naise võrgutaja.
Jätab jumalaga Aksinjaga ja läheb kodusõtta. („Kui ühes sõjas julm
saatus mult röövis õnne, siis teises sõjas lä'en seda otsima“). Kõlab vai-
mustav rännaklaul „nüüd jälle lähme võitlema, peab saama vabaks kodu-
maa!“ — üha kaugenedes. Lavale jäävad vaid vana Saška ja Aksinja.
Lühikese heitluse järele otsustab Aksinja Grigorile järgida, s. o. kodu-
sõtta minna, et kas või surragi koos oma armastatuga.